

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
VALORES ÉTICOS
CURSO 2021-2022

ÍNDICE	Páxina
1) <u>INTRODUCCIÓN</u>	3
2) <u>CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE</u>	4
3) <u>OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA</u>	10
4) <u>CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE DA TEMPORALIZACIÓN, PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN</u>	12
5) <u>CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS</u>	55
6) <u>MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS</u>	57
7) <u>CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN E A CUALIFICACIÓN DO ALUMNADO</u>	57
8) <u>ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE</u>	60
9) <u>PROGRAMAS ESPECÍFICOS PERSONALIZADOS PARA O ALUMNADO REPETIDOR</u>	60
10) <u>DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS A ADOPTAR EN FUNCIÓN DOS RESULTADOS</u>	61
11) <u>MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE</u>	61
12) <u>CONCRECIÓN DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS</u>	62
13) <u>INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE</u>	63
14) <u>ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN LECTOR</u>	64
15) <u>ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DIXITAL</u>	64
16) <u>ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA</u>	65
17) <u>ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES</u>	65
18) <u>MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA</u>	65

1) Introducción

Na elaboración desta programación tívose en conta a lexislación vixente.

Se nos atemos á exposición de motivos para a inclusión da materia no currículo, a materia inclúe, en primeiro lugar, o mandato constitucional que establece como obxecto de educación o pleno desenvolvemento da personalidade humana respecto dos principios democráticos, de convivencia e dereitos e liberdades fundamentais, que deben ser interpretados dacordo co establecido na Declaración Universal dos Dereitos Humanos e nos acordos internacionais ratificados por España co fin de promover a súa difusión e desenvolvemento, garantindo o seu cumprimento por parte de toda a humanidade. Pero tamén se refire, en segundo lugar, a mellorar a autonomía do mozo e preparalo para converterse no principal axente do seu propio desenvolvemento, aprendendo a construír, a través dunha lección libre e racional baseada nos valores éticos e na inversión dos seus esforzo, un pensamento e un proxecto de vida propio, asumindo dun xeito consciente, crítico e reflexivo o exercicio da liberdade e o control sobre a súa propia existencia. Finalmente, contribúe a promover a construción dunha sociedade libre, igualitaria e xusta, a través da participación activa de cidadáns conscientes e respectuosos cos valores éticos nos que debe basearse a convivencia e a participación democrática, recoñecendo os dereitos humanos como unha referencia universal a superar conflitos, defender a igualdade, o pluralismo político e a xustiza social.

A materia de Valores Éticos contribúe ao logro das competencias clave. En primeiro lugar, contribúe a desenvolver as competencias relacionadas co pensamento crítico e a resolución de problemas, desde o momento en que afecta á necesidade de analizar, plantexar, argumentar e proporcionar solucións ben fundamentadas aos problemas éticos, sendo este o eixo do que xira todo o currículo básico e a natureza específica do coñecemento ético, xa que todo require unha demostración racional. A competencia social e cidadá, a de conciencia e expresión cultural, así como o traballo colaborativo, aumentan ao reflexionar sobre o fundamento ético da sociedade e tomar conciencia da importancia dos seus valores culturais. Ademais, a solución de conflitos interpersoais de forma non violenta promove nos estudantes o interese por desenvolver actitudes de tolerancia, solidariedade, compromiso e respecto pola pluralidade cultural, política, relixiosa ou de calquera outro tipo. A competencia para aprender a aprender promóvese a través do exercicio dos procesos cognitivos que son realizado no desenvolvemento do currículo básico, como analizar, sintetizar, relacionar, comparar, aplicar, avaliar, argumentar, etc. Así favorece nos estudantes o gusto e a satisfacción que produce o descubrimento da verdade. Por outra banda, a presentación de dilemas éticos e o debate sobre as súas posibles solucións contribúen ao desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística, porque require exercitarse na audición, a presentación de ideas e a comunicación de sentimentos, empregando tanto a linguaxe oral como outras. sistemas de representación.

Durante o presente ano académico, a materia de Valores Éticos está adscrita aos Departamentos de Música (1º e 2º ESO) e ao de Francés (3º e 4º ESO).

A distribución de alumnado por grupos é a seguinte:

GRUPO	Nº DE ALUMNOS/-AS
1º ESO	6
2º ESO	10
3º ESO	14
4º ESO	8

2) Contribución da materia ao desenvolvemento das competencias clave

Como se indica na introdución desta programación, a área de Valores Éticos participa en todas as competencias seleccionadas no campo do dereito e no currículo da Educación Secundaria Obrigatoria que desenvolve, como pasamos a describir:

- Competencia matemática e competencia en ciencia e tecnoloxía:

Aínda que a ética é un coñecemento racional que busca establecer os criterios que deben guiar a acción humana, non é unha ciencia e moito menos unha tecnoloxía. Por suposto, o que é ciencia, tecnoloxía ou tecnociencia é precisamente unha cuestión filosófica na que os estudantes poderán pensar nas etapas posteriores da súa formación académica. En calquera caso, máis alá das ciencias positivas, a filosofía, desde a teoría do coñecemento, axuda a ter unha perspectiva reflexiva coa ciencia e a tecnoloxía. Dende a Revolución científica do século XVI, as matemáticas foron o modelo de organización e definiron a noción de verdade e o seu procedemento de demostración, aínda que o seu compoñente axiomático e, en consecuencia, dogmático é inevitable. A elección do inevitable compoñente axiomático é o mellor exemplo de argumento filosófico. Deste xeito, o enfoque da reflexión ética proporcionará un meta-coñecemento científico de gran valor, a través do cal os estudantes tamén poderán exercer a crítica e o control democrático dunha ciencia que asumiu un papel fundamental nas nosas sociedades na actualidade e non só en progreso pero tamén no control das persoas e as posibilidades de dominación das mesmas por parte de poderes de feito ou legais sempre presentes na sociedade. Ademais, o desenvolvemento tecnolóxico baseado na ciencia, é dicir, tecnocientífico, está a supoñer un importante problema no mantemento e conservación do elemento natural da que tamén formamos parte e da que dependemos; así, xerar unha dimensión crítica e unha comprensión do problema ao que imos someter as xeracións futuras é outro dos aspectos competenciais que

mellor se poden ofrecer desde a materia. En resumo, cando se inicia unha reflexión ética sobre unha das principais actividades sociais das nosas sociedades, como a ciencia, a materia require primeiro un coñecemento preciso dos modos de organización, elaboración e demostración do coñecemento científico, en segundo lugar, do papel social que cumpre, dos usos e abusos, da transformación da natureza que produce, pero tamén dos avances e vantaxes que nos proporciona e, en terceiro lugar, coñecer os procedementos e o rigor científico para poder aplicalos en cada caso ás situacións concretas que a vida presenta aos alumnos.

Os descritores cos que podemos traballar son:

Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover o desenvolvemento sostible.

Tomar conciencia dos cambios producidos polos humanos no medio natural e as súas repercusións na vida futura.

Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte a un coidado saudable.

Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante en diferentes áreas (biolóxica, xeolóxica, física, química, tecnolóxica, xeográfica ...).

Xestionar o coñecemento da ciencia e a tecnoloxía para resolver problemas, comprender o que sucede ao noso redor e responder preguntas.

Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos para evitar argumentos falaces e demagoxias pseudocientíficas: porcentaxes, estatísticas, metodoloxías de análise cuantitativa, produción de leis electorais, criterios de medición e codificación numérica, etc.

Organizar a información mediante procedementos matemáticos.

Resolver problemas seleccionando os datos e as estratexias adecuadas.

Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

- Competencia en comunicación lingüística:

Para o bo desenvolvemento desta competencia será decisiva a promoción da lectura, a análise e a reflexión sobre libros e textos relacionados cos contados curriculares. Deste xeito, desenvolverase a comprensión lectora e a expresión oral e escrita, ao mesmo tempo que se adquiren coñecementos sobre valores éticos e dereitos humanos. Por outra banda, contribuirá conxuntamente á comunicación lingüística e á transmisión de valores mediante a exposición e resolución de dilemas morais, xa que estes requiren poñer en práctica habilidades como a escoita activa, a empatía e a expresión de ideas e sentimentos, empregando linguaxe verbal e non verbal. O uso sistemático do debate contribúe á competencia en comunicación lingüística, porque require adestramento na escoita, exposición e argumentación. Por outra banda, a comunicación de sentimentos, ideas e opinións, esenciais para

acadar os obxectivos destes temas, mediante a linguaxe verbal e escrita, a avaliación crítica de mensaxes explícitas e implícitas en diferentes fontes e, particularmente, no a publicidade e nos medios de comunicación tamén axudan a adquirir competencia. Finalmente, o coñecemento e uso de termos e conceptos propios da análise do social, permiten enriquecer o vocabulario.

Neste sentido, desde un punto de vista práctico, aplicarémonos á lectura comprensiva de textos e á preparación de obras escritas de diversa índole.

Podemos entrenar os seguintes descritores:

Empregar distintas fontes para a búsqueda de información.

Seleccionar o uso das distintas fontes según a súa fiabilidade.

Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.

Expresarse oralmente con corrección, idoneidade e coherencia.

Utilizar o vocabulario axeitado, as estruturas lingüísticas e as regras ortográficas e gramaticais correctas para desenvolver textos escritos e orais.

Xestionar elementos de comunicación non verbal en diferentes rexistros e en diversas situacións comunicativas.

Respectar as regras de comunicación en calquera contexto: pasa a falar, escoita atentamente ao interlocutor ...

Compoñer diferentes tipos de textos de xeito creativo con sentido literario.

Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou en temas diversos.

- Competencia dixital:

O desenvolvemento da competencia dixital desde esta área axudaranos a xestionar ferramentas que permitan o acceso ao coñecemento de feitos sociais, documentos históricos e tratados internacionais que poñen de relevo a contribución dos valores éticos á sociedade. Á súa vez, proporcionará aos estudantes a oportunidade de comprender a relación entre a tecnoloxía e os valores éticos. De feito, neste sentido coincide co mencionado na competencia matemática e en ciencia e tecnoloxía, entón os Valores Éticos participan moito mellor na reflexión crítica e no autocontrol do uso do "dixital" que na súa promoción e coñecemento.

Dende o punto de vista práctico e debido a que non se utilizará libro de texto, a aula virtual do centro será a ferramenta principal para a publicación de materiais e realización de tarefas.

Podemos entrenar os seguintes descritores:

Xestionar ferramentas dixitais para a construción do coñecemento.

Comprender as mensaxes elaboradas en diferentes códigos.

Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Comprender a dimensión comercial, a explotación económica do lecer e a sociedade do entretemento que fomenta o desenvolvemento das tecnoloxías dixitais.

- Conciencia e expresións culturais:

Se por competencia de conciencia se fai referencia á conciencia moral, sen dúbida a área de Valores Éticos pode proporcionar unha comprensión do proceso de conciencia que leva ao ser humano a unha dimensión moral, a comprender empaticamente aos demais, a proceder con simpatía a comprometer ou alegrarse co que lles pasa aos demais e, en definitiva, ser persoa, é dicir, formar parte dunha comunidade que comparte os mesmos valores e unha idea xeral do que é bo e beneficioso para a maioría, é dicir, que o que os autores clásicos chamaron "sentido común".

En canto ás expresións culturais, debemos ter en conta que no campo técnico da antropoloxía ou da socioloxía, unha expresión cultural é todo o que produce unha sociedade no seu presente e que, se a considera valiosa, transmite co paso do tempo para conformar tradicións e costumes. Nese sentido, podemos caer en posicións etnocéntricas e promover o que é propio e actual fronte á tradición. Non en balde, os problemas derivados do etnocentrismo e a sospeita de símbolos alleos están á orde do día. Neste sentido, precisamente, o tema dos Valores Éticos pode fornecer ferramentas para tratar con madurez os fenómenos da diversidade. Na nosa opinión, isto entronca co desenvolvemento do currículo, que expresa o seguinte: "A competencia social e cidadá, a conciencia e expresión cultural, así como o traballo colaborativo, aumentan cando se reflexiona sobre o fundamento ético da sociedade e se fai conciencia da importancia dos seus valores culturais. Ademais, promove a solución de conflitos interpersoais de forma non violenta aos alumnos o interese por desenvolver actitudes de tolerancia, solidariedade, compromiso e respecto pola pluralidade cultural, política, relixiosa ou de calquera outra índole".

Os descritores que adestraremos son:

Valorar a interculturalidade como fonte de riqueza persoal e cultural.

Expresar sentimentos e emocións a partir de códigos artísticos, como símbolos que son, que a miúdo son a expresión de culturas e axudan a achegarse a diferentes universos culturais.

Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións da creatividade e promover o gusto pola estética na vida cotiá.

Preparar traballos e presentacións con sentido estético.

- Competencia social e cívica:

A área de Valores Éticos é, sen dúbida, o tema a partir do cal se traballan máis directamente as competencias sociais e cívicas dos estudantes. As habilidades sociais e colaborativas aumentan ao reflexionar sobre o fundamento ético da sociedade e tomar conciencia da importancia dos seus valores éticos e morais. Ao mesmo tempo, ofrece a posibilidade de resolver conflitos interpersoais dun xeito construtivo, de xeito que os estudantes non só reforzan a súa identidade persoal, senón que tamén desenvolven actitudes como a tolerancia, a solidariedade e o respecto á pluralidade cultural, política, relixiosa ou calquera outra natureza.

Os indicadores desta competencia poden facilitar a formación de cada un dos descritores que se enumeran a continuación:

Coñecer actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes e identificar as implicacións de vivir nun estado de dereito social e democrático.

Aplicar dereitos e deberes de convivencia cidadá no contexto da escoA. - Desenvolver a capacidade de diálogo coutras persoas en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.

Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en áreas de participación establecidas.

Recoñecer a riqueza da diversidade de opinións e ideas.

Crear unha escala de valores propia e actuar en consecuencia.

Mostrar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto polos diferentes ritmos e potencialidades.

Involucrarse ou promover accións con fins sociais.

- Sentido de iniciativa e espírito emprendedor:

Para exercer de xeito consciente, crítico e reflexivo o exercicio da liberdade e realizar accións que beneficien á sociedade, é necesario que os alumnos desenvolvan aspectos como a autonomía, a creatividade ou a iniciativa persoal.

Dentro do currículo, quizais un dos poucos espazos nos que o alumno poida desenvolver estas capacidades está na área de Valores Éticos. Aínda que é unha hora á semana, intentaremos ofrecer aos alumnos un espazo de autonomía e creatividade onde poidan construír a súa posición fronte á realidade persoal e social na que viven, onde poidan pensar os criterios de acción cos que van. desenvolverse e aprender, no exercicio da súa liberdade, a tomar decisións e asumir as consecuencias das mesmas. Pouco a pouco, os estudantes deben deseñar un proxecto de vida, deben adquirir a máxima autonomía que lles permita e imaxinar alternativas imaxinativas e creativas que fagan a si mesmos, ao seu entorno próximo e ao mundo, en consecuencia, mellores, debe ser obxecto de toda educación.

Neste caso, os descritores para adestrar serían:

- Optimizar os recursos persoais en función dos puntos fortes.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Determinar a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Arriscar no desenvolvemento de tarefas ou proxectos.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover novas accións.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para acadar os obxectivos.
- Buscar posibilidades no contorno que outros non aprecian.
- Xerar posibilidades novas e diverxentes a partir do coñecemento previo dun tema.

- Aprender a aprender:

Aprender a aprender é un xeito de meta-coñecemento que implica a comprensión intelixente dos problemas e a proposta creativa de solucións. Aprender a aprender é consecuencia dunha intelixencia desenvolvida evolutivamente propia dos seres humanos. Fortalecela require a satisfacción da maioría das competencias anteriores, polo tanto, será un reto desafiar ao noso alumnado a ser intelixentes e, polo tanto, mellores. A área de Valores Éticos, no seu ideal, debería axudar a desenmascarar os procesos de construción social, ideoloxía e dominación que inevitablemente están ocultos en cada sociedade. A dialéctica individual e da sociedade é un conflito inevitable e desexable, porque só así haberá cambios sociais. Esta dialéctica é, basicamente, o que a materia de Valores Éticos pretende escenificar na aula.

Os descritores que poderíamos usar serían:

- Xerar estratexias para aprender en diferentes contextos de aprendizaxe.
- Identificar os estilos de aprendizaxe do alumnado, as súas intelixencias múltiples, funcións executivas ...
- Planificar e xestionar recursos e motivacións persoais a favor da aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para mellorar o pensamento creativo, crítico, emocional e interdependente.
- Desenvolver estratexias que favorezan unha comprensión rigorosa dos contidos.
- Avaliar a consecución dos obxectivos de aprendizaxe.

3) Obxectivos xerais de etapa

A Educación Secundaria Obrigatoria axudará a desenvolver nos/nas estudantes as capacidades que lles permiten:

- a) Asumir con responsabilidade os seus deberes; coñece e exerce o seu dereitos no respecto aos demais; practicar tolerancia, cooperación e solidariedade entre individuos e grupos; exercer o diálogo, consolidar os dereitos humanos e a igualdade de trato e oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para un desempeño eficaz das tarefas de aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza entre os sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación contra as persoas por razón de sexo ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que representan a discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra as mulleres.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da súa personalidade e nas súas relacións cos demais e resolver conflitos de forma pacífica, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas.
- e) Desenvolver habilidades básicas no uso de fontes de información para incorporar de xeito crítico novas coñecemento. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un coñecemento integrado, que se estrutura en diferentes disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade de aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresarse correctamente, oralmente e por escrito, lingua española e, se é o caso, na lingua cooficial da Comunidade Autónoma, textos e mensaxes complexos, e comeza no coñecemento, lectura e estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse adecuadamente nunha ou varias linguas estranxeiras.
 - k) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da propia cultura e historia dos demais, así como do patrimonio artístico e cultural.
 - l) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos demais, respectando as diferenzas, consolidando hábitos de coidado e saúde corporal e incorporando a educación física e a práctica deportiva para promover o desenvolvemento persoal e social.

- m) Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente e contribuír así á súa conservación e mellora.

Obxectivos da materia de Valores Éticos:

- Valorar a dignidade humana para comprender o que significa ser persoa e poder valorarte a ti mesmo/-a e aos que te rodean.
- Tomar conciencia da importancia da autonomía e do control persoal no desenvolvemento como ser humano.
- Recoñecer a diferenza entre autonomía e heteronomía.
- Expresar o significado da personalidade, describindo as virtudes e os valores éticos que fortalecen o carácter e axudan a actuar sobre a base da razón e a liberdade.
- Recoñecer a relación do ser humano co contorno e cos axentes sociais que o integran, comprendendo a súa influencia no desenvolvemento moral da persoa e valorando a vida na sociedade partir de valores éticos recoñecidos.
- Sinalar os límites entre a liberdade persoal e social, marcados pola ética e dereitos humanos.
- Describir as semellanzas e diferenzas que existen entre a moral e a ética, valorando a importancia desta para actuar racionalmente.
- Identificar a liberdade como a base que apoia a moral da persoa e a intelixencia, a vontade e as normas éticas como medios que rexen a súa conduta.
- Explicar o papel dos valores éticos na vida persoal e social do ser humano. Coñecer o concepto de norma ética e a súa influencia na conduta do individuo a nivel persoal e social.
- Definir e analizar os conceptos de ética, política e xustiza, e a relación que existe entre eles desde a perspectiva do pensamento aristotélico.
- Argumentar os valores e os principios éticos da DUDH como base das democracias dos séculos XX e XXI.
- Sinalar a importancia da participación cidadá nos aspectos políticos do Estado para asegurar unha democracia que defenda os dereitos humanos.
- Recoñecer os fundamentos da Constitución española de 1978, resaltando os valores nos que se asenta e os deberes e os dereitos que ten o individuo para asumir os principios de convivencia recoñecidos polo Estado español.
- Comprender os elementos máis significativos das principais teorías éticas que produciu a tradición filosófica occidental.

- Realizar unha lectura comprensiva dalgúns artigos da Constitución española relativos aos dereitos e deberes dos cidadáns e aos seus principios reitores.
- Coñecer as similitudes e diferenzas entre ética, lei e xustiza para comprender o significado dos termos 'legalidade' e 'lexitimidade'.
- Describir as consecuencias derivadas da xustificación das normas xurídicas, a través da reflexión sobre varias teorías, para dar unha opinión razoada sobre a base ética das leis.
- Coñecer como se creou a ONU e o momento histórico que impulsou o desenvolvemento da DUDH, destacando o seu valor como fundamento ético universal para a lexitimidade do dereito e dos Estados.
- Comprender e valorar o contido da DUDH, facendo especial fincapé no respecto á dignidade humana como base para todos os dereitos humanos.
- Coñecer o panorama actual relativo ao exercicio dos dereitos das mulleres e nenos en gran parte do mundo, coñecendo as causas da situación e tomando conciencia deles, para promover a súa solución.
- Analizar os problemas aos que se enfronta hoxe a aplicación da DUDH.
- Aplicar os valores éticos da DUDH ao campo tecnolóxico e científico para establecer límites éticos e legais que guíen adecuadamente a actividade.
- Comprender os problemas que a dependencia da tecnoloxía causa aos seres humanos.
- Identificar pautas e investigacións científicas que non respecten o código ético baseado na DUDH.

4) Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable da temporalización, procedementos e instrumentos de avaliación e grao mínimo de consecución

Valores éticos. 1º de ESO							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
Bloque 1. A dignidade da persoa							
a d h	B1.1. O concepto problemático de persoa. Significado etimolóxico. B1.2. Características da persoa: independencia, racionalidade e liberdade. B1.3. Dignidade da persoa: a persoa como ser moral.	B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre.	VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando o seu significado etimolóxico.	Define o concepto de persoa	Cuestionario Caderno de clase	1º Trimestre	CCL
			VEB1.1.2. Describe as características principais da persoa: substancia independente, racional e libre.	Completo	Cuestionario Caderno de clase	1º Trimestre	CCL
			VEB1.1.3. Explica e valora a dignidade da persoa que, como ente autónomo, se converte nun "ser moral".	Completo	Cuestionario Caderno de clase Debate	1º Trimestre	CSC
a b d e g h	B1.4. Adolescencia: crise de identidade, formación de grupos e influencia do grupo no/na adolescente. B1.5. Desenvolvemento da autonomía persoal na adolescencia. Control da conduta e escolla de valores éticos.	B1.2. Comprender a crise da identidade persoal que xorde na adolescencia e as súas causas, e describir as características dos grupos que forman e a influencia que exercen sobre os seus membros, coa finalidade de tomar conciencia da necesidade que ten, para seguir medrando moralmente e pasar á vida adulta, do desenvolvemento da súa autonomía persoal e do control da súa conduta.	VEB1.2.1. Coñece información, de fontes diversas, arredor dos grupos de adolescentes, as súas características e a influencia que exercen sobre os seus membros na determinación da súa conduta, e realiza un resumo coa información obtida.	Completo	Caderno de clase Posta en común	1º Trimestre	CAA CSC
			VEB1.2.2. Elabora conclusións sobre a importancia que ten para o/a adolescente desenvolver a autonomía persoal e ter o control da súa propia conduta conforme aos valores éticos libremente elixidos.	Completo	Desenvolvemento situación na aula Debate Cuestionario	1º Trimestre	CSIEE

Valores éticos. 1º de ESO							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
a f l	B1.6. Personalidade: factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno ambiental que inflúen na súa construción. Capacidade de autodeterminación no ser humano.	B1.3. Describir en que consiste a personalidade e valorar a importancia de enriquecela con valores e virtudes éticas, mediante o esforzo e a vontade persoal.	VEB1.3.1. Identifica en que consiste a personalidade e os factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno que inflúen na súa construción, e aprecia a capacidade de autodeterminación no ser humano.	Completo	Cuestionario Posta en común	1º Trimestre	CSC CSIEE
a d g h	B1.7. A razón e a liberdade na estruturación da personalidade e na escolla dos valores éticos que a conformarán.	B1.4. Xustificar a importancia que ten o uso da razón e a liberdade no ser humano para determinar "como quere ser", elixindo os valores éticos que desexa incorporar á súa personalidade.	VEB1.4.1. Describe e estima o papel relevante da razón e a liberdade para configurar cos seus propios actos a estrutura da súa personalidade.	Completo	Proba escrita Proba oral	1º Trimestre	CSC
			VEB1.4.2. Realiza unha lista dos valores éticos que estima como desexables para integralos na súa personalidade, e explica as razóns da súa elección.	Completo	Caderno de clase Rúbrica	1º Trimestre	CSIEE
a b d e g h	B1.8. A intelixencia emocional e o seu papel no desenvolvemento moral da persoa. B1.9. Emocións, sentimentos e vida moral. B1.10. Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.	B1.5. Analizar en que consiste a intelixencia emocional e valorar a súa importancia no desenvolvemento moral do ser humano.	VEB1.5.1. Define a intelixencia emocional e as súas características, valorando a súa importancia na construción moral do ente humano.	Completo	Cuestionario Exposición na clase Rúbrica	2º Trimestre	CCL
			VEB1.5.2. Explica en que consisten as emocións e os sentimentos, e como se relacionan coa vida moral.	Completo	Debate Traballo en grupo	2º Trimestre	CCL
			VEB1.5.3. Atopa, disertando en grupo, a relación entre algunhas virtudes e valores éticos e o desenvolvemento das	Completo	Traballo en grupo Rúbrica Cuestionario	2º Trimestre	CAA CSC CSIEE

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
			capacidades de autocontrol emocional e automotivación, tales como a sinceridade, o respecto, a prudencia, a temperanza, a xustiza e a perseveranza, entre outras				
a b d g h m	B1.11. Habilidades emocionais segundo Goleman. B1.12. Habilidades emocionais e virtudes éticas. B1.13. Introspección: autoconhecimento, autocontrol e autonomía.	B1.6. Estimar a importancia do desenvolvemento da intelixencia emocional e a súa influencia na construción da personalidade e o seu carácter moral, con capacidade de empregar a introspección para recoñecer emocións e sentimentos no seu interior, para mellorar as súas habilidades emocionais.	VEB1.6.1. Comprende en que consisten as habilidades emocionais que, segundo Goleman, debe desenvolver o ser humano, e elabora un esquema explicativo arredor do tema, en colaboración en grupo.	Completo	Rúbrica Traballo en grupo	2º Trimestre	CAA
			VEB1.6.2. Relaciona o desenvolvemento das habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas, tales como a perseveranza, a prudencia, a autonomía persoal, a temperanza, a fortaleza da vontade, a honestidade cun mesmo, o respecto á xustiza e a fidelidade aos propios principios éticos, entre outras.	Completo	Debate Cuestionario	2º Trimestre	CSC
			VEB1.6.3. Emprega a introspección como medio para recoñecer as propias emocións, os sentimentos e os estados de ánimo, coa finalidade de ter un maior control deles e ser capaz de automotivarse, converténdose no dono da propia conduta.	Completo	Observación na aula	2º Trimestre	CAA CSIEE

Valores éticos. 1º de ESO							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
a d g m	B1.14. Construción da identidade propia consonte valores éticos. B1.15. Persoa como proxecto vital.	B1.7. Comprender e apreciar a capacidade do ser humano, para influír de maneira consciente e voluntaria na construción da súa propia identidade, consonte os valores éticos, e así mellorar a súa autoestima.	VEB1.7.1. Toma conciencia e aprecia a capacidade que posúe para modelar a propia identidade e facer de si mesmo/a unha persoa xusta, sincera, tolerante, amable, xenerosa, respectuosa, solidaria, honesta, libre, etc., nunha palabra, digna de ser apreciada por si mesmo/a.	Completo	Observación na aula Traballo en grupo por roles	2º Trimestre	CSIEE
			VEB1.7.2. Deseña un proxecto de vida persoal conforme o modelo de persoa que quere ser e os valores éticos que desexa adquirir, facendo que a súa propia vida teña un sentido.	Completo	Rúbrica Traballo individual	2º Trimestre	CSIEE
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais							
a b d e g h	B2.1. A natureza social do ser humano. B2.2. Relación dialéctica entre individuo e sociedade. B2.3. Os valores éticos como guías das relacións interpersoais na sociedade.	B2.1. Coñecer os fundamentos da natureza social do ser humano e a relación dialéctica que se establece entre este e a sociedade, estimando a importancia dunha vida social dirixida polos valores éticos.	VEB2.1.1. Explica por que o ser humano é social por natureza e valora as consecuencias que ten este feito na súa vida persoal e moral.	Completo	Cuestionario Debate	2º Trimestre	CSC
			VEB2.1.2. Discirne e expresa, en pequenos grupos, sobre a influencia mutua que se establece entre o individuo e a sociedade.	Completo	Traballo en grupo	2º Trimestre	CCL CSC
			VEB2.1.3. Achega razóns que fundamenten a necesidade de establecer uns valores éticos que guíen as relacións interpersoais e utiliza a iniciativa persoal para	Completo	Traballo individual Rúbrica	2º Trimestre	CD CSIEE

Valores éticos. 1º de ESO							
Objec tivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalizac ión	Competenci as clave
			elaborar, mediante soportes informáticos, unha presentación gráfica das súas conclusións sobre este tema.				
a b d e g h ñ	B2.4. Proceso de socialización: interiorización de valores e normas morais. B2.5. Valores inculcados polos axentes sociais na configuración da personalidade. B2.6. Necesidade da crítica racional para alcanzar valores éticos universais, exemplificados na DUDH e baseados na dignidade humana.	B2.2. Describir e valorar a importancia da influencia do contorno social e cultural no desenvolvemento moral da persoa, a través da análise do papel que desempeñan os axentes sociais.	VEB2.2.1. Describe o proceso de socialización e valora a súa importancia na interiorización individual dos valores e as normas morais que rexen a conduta da sociedade en que vive.	Describe o proceso de socialización	Cuestionario Debate	2º Trimestre	CCL
			VEB2.2.2. Exemplifica, en colaboración en grupo, a influencia que teñen na configuración da personalidade os valores morais inculcados polos axentes sociais, entre eles a familia, a escola, os amigos e os medios de comunicación masiva, elaborando un esquema e conclusións, utilizando soportes informáticos.	Completo	Traballo en grupo Rúbrica Debate	2º Trimestre	CAA CD CSC
			VEB2.2.3. Xustifica e aprecia a necesidade da crítica racional, como medio indispensable para adecuar aos valores éticos universais establecidos na DUDH os costumes, as normas, os valores, etc., do seu medio, rexeitando todo o que atente contra a dignidade do humano e os seus dereitos fundamentais.	Completo	Debate Intervencións en grupo	2º Trimestre	CSC

Valores éticos. 1º de ESO							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
a h	B2.7. Diferenza entre a vida privada (regulada pola ética) e a vida pública (regulada polo dereito). Límites da liberdade nos dous ámbitos.	B2.3. Distinguir na persoa os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social.	VEB2.3.1. Define os ámbitos da vida privada e a pública, así como o límite da liberdade humana, en ambos os casos.	Distingue entre a vida privada e a pública.	Cuestionario Debate Traballo en grupo	2º Trimestre	CCL
a b d h	B2.8. Habilidades emocionais de Goleman e valores éticos que atinxen ás relación humanas.	B2.4. Relacionar e valorar a importancia das habilidades da intelixencia emocional sinaladas por Goleman, en relación coa vida interpersoal, e establecer o seu vínculo cos valores éticos que enriquecen as relacións humanas.	VEB2.4.1. Comprende a importancia que para Goleman ten a capacidade de recoñecer as emocións alleas e a de controlar as relacións interpersoais, e elabora un resumo esquemático sobre o tema.	Comprende a importancia que para Goleman ten a capacidade de recoñecer as emocións alleas.	Caderno de aula Traballo individual	2º Trimestre	CAA
a b d g h	B2.9. Asertividade fronte a agresividade e a inhibición. B2.10. Asertividade e respecto á dignidade das outras persoas. B2.11. Asertividade e outras habilidades sociais.	B2.5. Utilizar a conduta asertiva e as habilidades sociais, coa finalidade de incorporar á súa personalidade algúns valores e virtudes éticas necesarias no desenvolvemento dunha vida social máis xusta e enriquecedora.	VEB2.5.1. Explica en que consiste a conduta asertiva, facendo unha comparación co comportamento agresivo ou inhibido, e adopta como principio moral fundamental, nas relacións interpersoais, o respecto á dignidade das persoas.	Completo	Xogo de roles	2º Trimestre	CCL CSIEE
			VEB2.5.2. Amosa, nas relacións interpersoais, unha actitude de respecto cara ao dereito que todos os seres humanos teñen a sentir, pensar e actuar de forma diferente, a equivocarse, a gozar do tempo de descanso, a ter unha vida privada, a tomar as súas	Completo	Observación na aula	2º Trimestre	CSC

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
			propias decisións, etc., e nomeadamente a ser valorado de forma especial polo simple feito de ser persoa, sen discriminar nin menosprezar a ninguén, etc.				
			VEB2.5.3. Emprega, en diálogos curtos reais ou inventados, habilidades sociais como a empatía, a escoita activa, a interrogación asertiva, etc., coa finalidade de que aprenda a utilizalos de forma natural na súa relación coas demais persoas.	Completo	Xogo de roles Elaboración e representación de determinadas situacións.	2º Trimestre	CAA CCL
			VEB2.5.4. Exercita algunhas técnicas de comunicación interpersonal, mediante a realización de diálogos orais, tales como a forma axeitada de dicir non, o disco raiado, o banco de néboa, etc., co obxecto de dominalas e poder utilizalas no momento adecuado.	Completo	Xogo de roles Elaboración e representación de determinadas situacións.	2º Trimestre	CAA CCL CSIEE
a b d h	B2.12. Valores e virtudes éticas nas relación interpersoais. B2.13. Deber moral e cívico do auxilio.	B2.6. Xustificar a importancia dos valores e das virtudes éticas para conseguir unhas relacións interpersoais xustas, respectuosas e satisfactorias.	VEB2.6.1. Identifica a adquisición das virtudes éticas como unha condición necesaria para lograr unhas boas relacións interpersoais, entre elas a prudencia, a lealdade, a sinceridade, a xenerosidade, etc.	Completo	Xogo de roles Elaboración e representación de determinadas situacións.	1º Trimestre	CSC
			VEB2.6.2. Elabora unha lista con algúns valores éticos que deben estar presentes nas	Completo	Produto resultante da reflexión.	1º Trimestre	CSC

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
			relacións entre o individuo e a sociedade, tales como responsabilidade, compromiso, tolerancia, pacifismo, lealdade, solidariedade, prudencia, respecto mutuo, xustiza, etc.				
			VEB2.6.3. Destaca o deber moral e cívico que todas as persoas teñen de prestar auxilio e socorro a outras cuxa vida, liberdade e seguridade estean en perigo de xeito inminente, colaborando na medida das súas posibilidades a prestar primeiros auxilios, en casos de emerxencia.	Completo	Traballo en grupo	1º Trimestre	CSC
Bloque 3. A reflexión ética							
ad h	B3.1. Diferenzas entre ética e moral. Importancia da reflexión ética.	B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para guiar de forma racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral.	Completo	Cuestionario	1º Trimestre	CSC
			VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética.	Completo	Traballo en grupo	1º Trimestre	CSC
ad f h	B3.2. Conduta instintiva animal e o comportamento racional, libre e moral do ser humano.	B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas.	VEB3.2.1. Distingue entre a conduta instintiva do animal e o comportamento racional e libre do ser humano, destacando a magnitude das súas diferenzas e apreciando as consecuencias que	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ Debate 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
			estas teñen na vida das persoas.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Liberdade e concepto de persoa. ▪ B3.4. Influencia na liberdade da intelixencia e da vontade. ▪ B3.5. Factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa e apreciar o papel que a intelixencia e a vontade teñen como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e o concepto de persoa. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ Debate en grupo 	1º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.2. Analiza e valora a influencia que teñen na liberdade persoal a intelixencia, que nos permite coñecer posibles opcións para elixir, e a vontade, que nos dá a fortaleza suficiente para facer o que temos decidido facer. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Xogo de roles 	1º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.3. Analiza algúns factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación, e expón as súas conclusións de forma clara, mediante unha presentación realizada con soportes informáticos e audiovisuais. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produto resultante ▪ Rúbrica 	1º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Valores. O seu papel na vida individual e colectiva. ▪ B3.7. Clases de valores. ▪ B3.8. Xerarquías de valores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Xustificar e apreciar o papel dos valores na vida persoal e social, resaltando as súas características, a súa clasificación e a súa xerarquía, coa finalidade de comprender a súa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.1. Explica o que son os valores e as súas principais características, e aprecia a súa importancia na vida individual e colectiva das persoas. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ Traballo en grupo 	1º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.2. Procura e 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produto resultante 	1º	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
		natureza e a súa importancia.	selecciona información sobre a existencia de clases de valores: relixiosos, afectivos, intelectuais, vitais, etc.		▪ Rúbrica	Trimestre	▪ CSC
			▪ VEB3.4.3. Realiza, en traballo en grupo, unha xerarquía de valores, explicando a súa fundamentación racional, mediante unha exposición usando medios informáticos ou audiovisuais.	▪ Completo	▪ Rúbrica ▪ Produto resultante	▪ 1º Trimestre	▪ CD ▪ CSC
▪ a ▪ d ▪ h	▪ B3.9. Carácter distintivo dos valores éticos.	▪ B3.5. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos.	▪ VEB3.5.1. Explica a diferenza entre os valores éticos e o resto dos valores, e valora a importancia para a persoa dos valores éticos.	▪ Completo	▪ Cuestionario ▪ Debate	▪ 1º Trimestre	▪ CSC
▪ a ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h	▪ B3.10. Valores e normas éticas, e os seus efectos beneficiosos para a persoa e para a comunidade.	▪ B3.6. Tomar conciencia da importancia dos valores e das normas éticas, como guía da conduta individual e social, asumindo a responsabilidade de difundilos e promovelos polos beneficios que proporcionan á persoa e á comunidade.	▪ VEB3.6.1. Destaca algunhas das consecuencias negativas que, a nivel individual e comunitario, ten a ausencia de valores e normas éticas, tales como o egoísmo, a corrupción, a mentira, o abuso de poder, a intolerancia, a insolidariedade, a violación dos dereitos humanos, etc.	▪ Completo	▪ Traballo en grupo ▪ Rúbrica	▪ 1º Trimestre	▪ CSC
			▪ VEB3.6.2. Emprende, utilizando a iniciativa persoal e	▪ Completo	▪ Traballo en grupo ▪ Rúbrica	▪ 1º Trimestre	▪ CAA ▪ CSC

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
			a colaboración en grupo, a organización e o desenvolvemento dunha campaña no seu medio, co fin de promover o recoñecemento dos valores éticos como elementos fundamentais do pleno desenvolvemento persoal e social.				▪ CSIEE
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos							
▪ a ▪ c ▪ d ▪ h	▪ B5.1. Preámbulo da DUDH: a dignidade das persoas como fundamento dos seus dereitos universais, inalienables e innatos.	▪ B5.1. Identificar, no preámbulo da DUDH, o respecto á dignidade das persoas e os seus atributos esenciais como o fundamento do que derivan todos os dereitos humanos.	▪ VEB5.1.1. Explica e aprecia en que consiste a dignidade que esta declaración recoñece ao ser humano como persoa, posuidora duns dereitos universais, inalienables e innatos, mediante a lectura do seu preámbulo.	▪ Completo	▪ Cuestionario ▪ Traballo individual	▪ 3º Trimestre	▪ CCL
▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h	▪ B5.2. Dereitos da muller: patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e desigualdade de xénero. ▪ B5.3. Dereitos da infancia.	▪ B5.2. Estimar a importancia do problema actual do exercicio dos dereitos da muller e da infancia en grande parte do mundo, coñecendo as súas causas e tomando conciencia deles, coa finalidade de promover a súa solución.	▪ VEB5.2.1. Dá razóns sobre a orixe histórica do problema dos dereitos da muller, recoñecendo os patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e a desigualdade de xénero. ▪ VEB5.2.2. Xustifica a necesidade de actuar en defensa dos dereitos da infancia, loitando contra a violencia e o abuso do que nenos e as nenas son vítimas no século XXI, tales como o	▪ Dá razóns sobre a orixe histórica do problema dos dereitos da muller,	▪ Traballo grupal ▪ Rúbrica ▪ Cuestionario ▪ Debate	▪ 3º Trimestre	▪ CSC
				▪ Completo	▪ Traballo en grupo ▪ Rúbrica ▪ Debate	▪ 3º Trimestre	▪ CSC

Valores éticos. 1º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
			abuso sexual, o traballo infantil, ou a súa utilización como soldados/as, etc.				
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.3. Emprende, en colaboración en grupo, a elaboración dunha campaña contra a discriminación da muller e a violencia de xénero no seu medio familiar, escolar e social, e avalía os resultados obtidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emprende, en colaboración en grupo, a elaboración dunha campaña contra a discriminación da muller e a violencia de xénero no seu medio familiar, escolar e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produto resultante ▪ Rúbrica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Organizacións que traballan polos dereitos humanos: institucións internacionais e ONG. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Apreciar o labor que realizan institucións e ONG que traballan pola defensa dos dereitos humanos, auxiliando as persoas que por natureza os posúen, pero non teñen a oportunidade de exercelos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.1. Indaga, en traballo en colaboración, sobre o traballo de institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan polo cumprimento dos dereitos humanos (Amnistía Internacional, e ONG como Mans Unidas, Médicos sen Fronteiras e Cáritas, entre outros), e elabora e expresa as súas conclusións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produto resultante ▪ Rúbrica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC ▪ CCL

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
Bloque 1. A dignidade da persoa							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Conceptos de persoa achegados pola filosofía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Construír un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando algunhas definicións achegadas por filósofos/as. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo individual ▪ Posta en común 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Identificar os conceptos de heteronomía e autonomía, mediante a concepción kantiana da persoa, coa finalidade de valorar a súa importancia e aplicala na realización da vida moral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.2.1. Explica a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo individual ▪ Cuestionario ▪ Debate 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.2.2. Comenta e valora a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins alleos a ela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Debate 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Entender a relación entre os actos, os hábitos e o desenvolvemento do carácter, mediante a comprensión do concepto de virtude en Aristóteles e, en especial, o relativo ás virtudes éticas, pola importancia que teñen no desenvolvemento da personalidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.3.1. Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.3.2. Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano, identifica algunhas destas e ordénaas segundo un criterio 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Produto resultante da reflexión. ▪ Traballo individual ▪ Rúbrica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL ▪ CSC

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
			racional.				
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Diferenzas entre ética e dereito. ▪ B2.2. Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Distinguir, na persoa, os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.1. Distingue entre os ámbitos de acción que corresponden á ética e ao dereito, e expón as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informática. 	Completo	Rúbrica	1º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.2. Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Xogo de roles ▪ Debate de situacións. 	1º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
Bloque 3. A reflexión ética							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Diferenza entre ética e moral. ▪ B3.2. Reflexión ética como guía racional de conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Distinguir entre ética e moral, sinalando as semellanzas e as diferenzas entre elas, e estimando a importancia da reflexión ética como un saber práctico necesario para 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade. 	Recoñece as diferenzas en canto á súa finalidade	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ Caderno de clase 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.1.2. Achega razóns que xustifican a importancia da 	Completo	Debate	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Valores éticos. 2º de ESO							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
		guiar de xeito racional a conduta do ser humano á súa plena realización.	reflexión ética, como unha guía racional de conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta.		<ul style="list-style-type: none"> Traballo en grupo 		
<ul style="list-style-type: none"> a b d g h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Estrutura moral da persoa. B3.4. Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Köhlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Destacar o significado e a importancia da natureza moral do ser humano, analizando as súas etapas de desenvolvemento e tomando conciencia da necesidade que ten de normas éticas, libre e racionalmente asumidas, como guía do seu comportamento. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.2.1. Sinala en que consiste a estrutura moral da persoa como ser racional e libre, razón pola que esta é responsable da súa conduta e das consecuencias desta. VEB3.2.2. Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Köhlberg, e as características propias de cada unha, destacando como se pasa da heteronomía á autonomía moral. 	<ul style="list-style-type: none"> Completo Completo 	<ul style="list-style-type: none"> Debate Traballo en grupo Rúbrica Cuestionario 	<ul style="list-style-type: none"> 2º Trimestre 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> a g h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Recoñecer que a liberdade constitúe a raíz da estrutura moral na persoa, e apreciar o papel da intelixencia e da vontade como factores que incrementan a capacidade de autodeterminación. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral. 	<ul style="list-style-type: none"> Completo 	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario Debate 	<ul style="list-style-type: none"> 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> a b 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Características distintivas dos valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Resaltar a importancia dos valores éticos, as súas 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.4.1. Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando 	<ul style="list-style-type: none"> Completo 	<ul style="list-style-type: none"> Traballo en grupo Observación na aula 	<ul style="list-style-type: none"> 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> CCL

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Valores éticos e dignidade humana. 	especificacións e a súa influencia na vida persoal e social do ser humano, destacando a necesidade de ser recoñecidos e respectados por todos.	exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria.				
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.2. Emprega o espírito emprendedor para realizar, en grupo, unha campaña destinada a difundir a importancia de respectar os valores éticos, tanto na vida persoal como na social. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rúbrica ▪ Produto resultante 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Normas. Especificidade das normas éticas. ▪ B3.9. Relativismo moral dos sofistas. ▪ B3.10. Intelectualismo moral en Sócrates e Platón. ▪ B3.11. Relativismo moral fronte a obxectivismo moral. 	B3.5. Establecer o concepto de normas éticas e apreciar a súa importancia, identificando as súas características e a natureza da súa orixe e validez, mediante o coñecemento do debate ético que existiu entre Sócrates e os sofistas.	VEB3.5.1. Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoa das normas xurídicas, relixiosas, etc.	Completo	Cuestionario	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			VEB3.5.2. Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en que se fundamentaba a súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas.	Sinala quen foron os sofistas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ Debate 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			VEB3.5.3. Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o "intelectualismo moral", e explica en que consiste e a postura de Platón ao respecto.	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cuestionario ▪ Traballo individual 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Valores éticos. 2º de ESO							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> VEB3.5.4. Compara o relativismo e o obxectivismo moral apreciando a vixencia destas teorías éticas na actualidade, e expresa opinións de forma argumentada. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario Caderno de clase Debate 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC
<ul style="list-style-type: none"> b e g h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.12. Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais. B3.13. A ética de Epicuro como ética de fins. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Explicar as características e os obxectivos das teorías éticas, así como a súa clasificación en éticas de fins e procedementais, sinalando os principios máis destacados do hedonismo de Epicuro. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.6.1. Enuncia os elementos distintivos das "teorías éticas" e argumenta a súa clasificación en éticas de fins e éticas procedementais, e elabora un esquema coas súas características máis destacadas. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> Observación na aula Caderno de clase Cuestionario 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VEB3.6.2. Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de Epicuro e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética de fins. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> Cuestionario 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> VEB3.6.3. Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra do epicureísmo, e expón as súas conclusións cos argumentos racionais correspondentes. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> Debate Observación na aula 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL
<ul style="list-style-type: none"> b h l 	<ul style="list-style-type: none"> B3.14. O eudemonismo aristotélico como ética de fins. B3.15. O ben supremo da 	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Entender os principais aspectos do eudemonismo aristotélico, identificándoo como unha 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.7.1. Explica o significado do termo "eudemonismo" e o que para Aristóteles significa a 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> Observación na aula Caderno de clase Cuestionario 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCL

Valores éticos. 2º de ESO							
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
	persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.	ética de fins e valorando a súa importancia e a vivencia actuais.	felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións.				
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.7.2. Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observación na aula ▪ Caderno de clase ▪ Cuestionario 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.7.3. Achega razóns para clasificar o eudemonismo de Aristóteles dentro da categoría da ética de fins. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observación na aula ▪ Caderno de clase ▪ Cuestionario 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.16. O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Comprender os elementos máis significativos da ética utilitarista e a súa relación co hedonismo de Epicuro, clasificándoa como unha ética de fins e elaborando argumentos que apoiem a súa valoración persoal arredor desta formulación ética. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.8.1. Fai unha recensión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo individual ▪ Rúbrica ▪ Cuestionario 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.8.2. Enumera as características que fan do utilitarismo e do epicureísmo unhas éticas de fins. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observación na aula ▪ Caderno de clase ▪ Cuestionario 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.8.3. Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Debate ▪ Observación na aula 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE

Valores éticos. 2º de ESO							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
Bloque 4. A xustiza e a política							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico. ▪ B4.2. Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Comprender e valorar a importancia da relación entre os conceptos de ética, política e xustiza, mediante a análise e a definición destes termos, destacando o vínculo entre eles no pensamento de Aristóteles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.1. Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observación na aula ▪ Caderno de clase ▪ Cuestionario 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.2. Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observación na aula ▪ Caderno de clase ▪ Cuestionario 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. A política de Aristóteles. ▪ B4.4. Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Coñecer e apreciar a política de Aristóteles e as súas características esenciais, e entender o seu concepto de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade, elaborando un xuízo crítico sobre a perspectiva deste filósofo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.1. Elabora, recorrendo á súa iniciativa persoal, unha presentación con soporte informático, sobre a política aristotélica como unha teoría organicista, cunha finalidade ética e que atribúe a función educativa ao Estado. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo individual ▪ Rúbrica 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.2. Selecciona e usa información, en colaboración co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle dá á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e o ben común, e expón as súas conclusións persoais debidamente fundamentadas. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo en grupo ▪ Rúbrica 	2º Trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL

Valores éticos. 2º de ESO							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Relacións entre ética e dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.1.1. Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo en grupo ▪ Rúbrica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana. ▪ B6.2. Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Recoñecer a importancia da dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, así como a necesidade de establecer límites éticos e xurídicos, coa finalidade de orientar a súa actividade consonte os valores defendidos pola DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.1. Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, avaliando o impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, político, ético e ecolóxico, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo en grupo ▪ Rúbrica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.2. Achega argumentos que fundamenten a necesidade de pór límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Debate ▪ Observación na aula 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.3. Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, utilizando medios 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Presentación oral ▪ Rúbrica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSIEE

Valores éticos. 2º de ESO							
Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalización	Competencias clave
			informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Problemas da tecnodependencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Entender e valorar o problema da tecnodependencia e a alienación humana á que conduce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.2.1. Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano a tecnodependencia, sinalando os seus síntomas e as súas causas, e estimando as súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos videoxogos e ás redes sociais, que conduce as persoas cara a unha progresiva deshumanización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo en grupo ▪ Rúbrica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.4. Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.3. Utilizar os valores éticos contidos na DUDH no campo científico e tecnolóxico, coa finalidade de evitar a súa aplicación inadecuada e solucionar os dilemas morais que ás veces se presentan, nomeadamente no terreo da medicina e a biotecnoloxía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.3.1. Analiza información seleccionada de diversas fontes, coa finalidade de coñecer en que consisten algúns dos avances en medicina e biotecnoloxía, que formulan dilemas morais (utilización de células nai, clonación, euxeñese, etc.), sinalando algúns perigos que estes encerran de prescindir do respecto á dignidade humana e os seus valores fundamentais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traballo individual ▪ Rúbrica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.3.2. Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Completo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Observación na aula 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 3º Trimestre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE

Valores éticos. 2º de ESO							
Objec tivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporalizac ión	Competenci as clave
			de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas.				

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
Bloque 1. A dignidade da persoa							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH. ▪ B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade. ▪ B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Interpretar e valorar a importancia da dignidade da persoa como o valor do que parte e no que se fundamenta a DUDH, subliñando os atributos inherentes á natureza humana e os dereitos inalienables e universais que derivan dela, como o punto de partida sobre o que deben xirar os valores éticos nas relacións humanas a nivel persoal, social, estatal e universal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Explicar, baseándose na DUDH, os principios que deben rexer as relacións entre a cidadanía e o Estado, co fin de favorecer o seu cumprimento na sociedade en que viven. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.3. Elabora unha presentación 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo individual 	1º	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
			con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresalientes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado.		- Rúbrica	trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CD CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a c d g h 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Fenómeno da socialización global. B2.3. Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais. B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión outros dereitos. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Explicar en que consiste a socialización global e a súa relación cos medios de comunicación masiva, valorando os seus efectos na vida e no desenvolvemento moral das persoas e da sociedade, e reflexionar acerca do papel que deben ter a ética e o Estado en relación con este tema. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VEB2.2.2. Sinala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen os cidadáns e as cidadás. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CSC
Bloque 3. A reflexión ética							
<ul style="list-style-type: none"> a d f h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH. B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Recoñecer que a necesidade dunha regulación ética é fundamental no mundo actual de grandes e rápidos cambios, debido á magnitude dos perigos aos que se enfrenta o ser 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuidores de grandes intereses 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	2º e 3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
		humano, polo que resulta necesaria a súa actualización e a ampliación aos novos campos de acción da persoa, co fin de garantir o cumprimento dos dereitos humanos.	<p>políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa.</p> <p>▪ VEB3.1.2. Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.).</p>	Completo	<p>- Cuestionario</p> <p>- Observación na aula</p> <p>- Debate</p>	2º e 3º trimestre	<p>▪ CMCCT</p> <p>▪ CSIEE</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Comprender e apreciar a importancia que teñen para o ser humano do século XXI as circunstancias que o rodean, salientando os límites que lle impoñen e as oportunidades que lle ofrecen para a elaboración do seu proxecto de vida, conforme os valores éticos que libremente elixe e que dan sentido á súa existencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean, identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a. 	Completo	<p>- Cuestionario</p> <p>- Observación na aula</p>	2º e 3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
Bloque 4. A xustiza e a política							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH. ▪ B4.2. O Estado de dereito. ▪ B4.3. Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc. ▪ B4.4. División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Xustificar racionalmente a necesidade dos valores e principios éticos contidos na DUDH, como fundamento universal das democracias durante os séculos XX e XXI, destacando as súas características e a súa relación cos conceptos de "Estado de dereito" e "división de poderes". 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.1. Fundamenta racionalmente e eticamente a elección da democracia como un sistema que está por riba doutras formas de goberno, polo feito de incorporar nos seus principios os valores éticos sinalados na DUDH. 	Completo	<p>- Cuestionario</p> <p>- Observación na aula</p>	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
	ciudadanía.						
			<ul style="list-style-type: none"> VEB4.1.2. Define o concepto de "Estado de dereito" e establece a súa relación coa defensa dos valores éticos e cívicos na sociedade democrática. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VEB4.1.3. Describe o significado dos seguintes conceptos e establece a relación entre eles: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VEB4.1.4. Explica a división de poderes proposta por Montesquieu e a función que desempeñan o poder lexislativo, o executivo e o xudicial no Estado democrático, como instrumento para evitar o monopolio do poder político e como medio que permite aos cidadáns e ás cidadás o control do Estado. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> a d g h 	<ul style="list-style-type: none"> B4.5. Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia. B4.6. Riscos de democracias que violen os dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Recoñecer a necesidade da participación activa dos cidadáns e das cidadás na vida política do Estado coa finalidade de evitar os riscos dunha democracia que viole os dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB4.2.1. Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VEB4.2.2. Define a magnitude dalgúns dos riscos que existen nos gobernos democráticos cando non se respectan os valores éticos da DUDH (dexeneración en demagogia, ditadura das maiorías, escasa participación cidadá, etc.) e formula posibles medidas 	Define de xeito simple algúns dos riscos.	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
			para evitalos.				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.7. A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e conceptos preliminares que establece. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Coñecer e valorar os fundamentos da Constitución española de 1978, identificando os valores éticos dos que parte e os conceptos preliminares que establece. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.3.1. Identifica e aprecia os valores éticos máis salientables nos que se fundamenta a Constitución española, e sinala a orixe da súa lexitimidade e a súa finalidade, mediante a lectura comprensiva e comentada do seu preámbulo. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.3.2. Describe os conceptos preliminares delimitados na Constitución española e a súa dimensión ética (nación española, pluralidade ideolóxica ou papel e funcións atribuídas ás Forzas Armadas), a través da lectura comprensiva e comentada dos artigos 1 ao 9. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.8. Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Amosar respecto pola Constitución española e identificar nela, mediante unha lectura explicativa e comentada, os dereitos e os deberes do individuo como persoa e cidadán ou cidadá, apreciando a súa adecuación á DUDH, coa finalidade de asumir de xeito consciente e responsable os principios de convivencia que ben rexer no Estado español. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.4.1. Sinala e comenta a importancia dos "dereitos e as liberdades públicas fundamentais da persoa" establecidos na Constitución: liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto; carácter aconfesional do Estado; dereito á libre expresión de ideas e pensamentos; e dereito á reunión política e á libre asociación, e os seus límites. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.9. Adecuación da Constitución española aos principios éticos da DUDH. ▪ B4.10. Deberes cidadáns na Constitución española. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Sinalar e apreciar a adecuación da Constitución española aos principios éticos definidos pola DUDH, mediante a lectura comentada e reflexiva dos "dereitos e deberes dos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.5.1. Coñece e aprecia na Constitución española a súa adecuación á DUDH, e sinala os valores éticos en que se fundamentan os dereitos e os deberes dos cidadáns e das cidadás, así como os principios 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.11. Responsabilidade fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española. 	<p>cidadáns" (artigos do 30 ao 38) e dos "principios reitores da política social e económica" (artigos do 39 ao 52).</p>	<p>reitores da política social e económica.</p>				
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.5.2. Explica e asume os deberes cidadáns que establece a Constitución, e ordénaos segundo a súa importancia, xustificando a orde elixida. 	<p>Completo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	<p>2º trimestre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.5.3. Achega razóns para xustificar a importancia que ten, para o bo funcionamento da democracia, o feito de que os cidadáns as cidadás sexan conscientes non só dos seus dereitos, senón tamén das súas obrigas como un deber cívico, xurídico e ético. 	<p>Completo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	<p>2º trimestre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.5.4. Recoñece a responsabilidade fiscal dos cidadáns e da cidadás, e a súa relación cos orzamentos xerais do Estado como un deber ético que contribúe ao desenvolvemento do ben común. 	<p>Completo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	<p>2º trimestre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ g ▪ h ▪ l ▪ ñ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.12. Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Coñecer e valorar os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia segundo aparece no seu título preliminar e no título primeiro, capítulos I e II. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.6.1. Sinala e comenta, a través do traballo colaborativo, os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia recollidos no seu título preliminar. 	<p>Completo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo en grupo - Rúbrica 	<p>2º trimestre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> VEB4.6.2. Identifica e valora as características sinaladas no título I sobre o "poder galego". 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> VEB4.6.3. Identifica e valora as funcións e as características do Parlamento sinaladas no capítulo I, e da Xunta e a súa Presidencia, segundo o capítulo II. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> a d h l 	<ul style="list-style-type: none"> B4.13. Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se fundamenta, de acordo coa DUDH. B4.14. Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.7. Coñecer os elementos esenciais da UE, analizando os beneficios recibidos e as responsabilidades adquiridas polos estados membros e a súa cidadanía, coa finalidade de recoñecer a súa utilidade e os logros alcanzados por esta. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB4.7.1. Describe a integración económica e política da UE, o seu desenvolvemento histórico desde 1951, os seus obxectivos e os valores éticos nos que se fundamenta, de acordo coa DUDH. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VEB4.7.2. Identifica e aprecia a importancia dos logros alcanzados pola UE e o beneficio que estes supuxeron para a vida dos cidadáns e das cidadás (anulación de fronteiras e restricións alfandegueiras, libre circulación de persoas e capitais, etc.), así como as obrigas adquiridas en diferentes ámbitos (económico, político, da seguridade e a paz, etc.). 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Relación entre ética e dereito. ▪ B5.2. Relación entre legalidade e lexitimidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Sinalar a vinculación entre a ética, o dereito e a xustiza, a través do coñecemento das súas semellanzas, diferenzas e relacións, e analizar o significado dos termos de legalidade e lexitimidade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.1.1. Busca e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, semellanzas e vínculos existentes entre a Ética e o Dereito, e entre a legalidade e a lexitimidade, elaborando e presentando conclusións fundamentadas. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo individual - Rúbrica 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ e ▪ g ▪ h ▪ i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Xustificación das normas xurídicas. ▪ B5.4. Convencionalismo dos sofistas ▪ B5.5. Iusnaturalismo. Iusnaturalismo de Locke. ▪ B5.6. Iuspositivismo de Kelsen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Explicar o problema da xustificación das normas xurídicas, a través da análise das teorías do dereito natural ou iusnaturalismo, o convencionalismo e o positivismo xurídico, identificando a súa aplicación no pensamento xurídico de determinados/as filósofos/as, coa finalidade de ir conformando unha opinión argumentada sobre a fundamentación ética das leis. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.1. Elabora en grupo unha presentación con soporte dixital sobre a teoría iusnaturalista do dereito, o seu obxectivo e as súas características, identificando na teoría de Locke un exemplo desta no que se refire á orixe das leis xurídicas, a súa validez e as funcións que lle atribúe ao Estado. 	Analiza unha presentación con soporte dixital sobre a teoría iusnaturalista do dereito, o seu obxectivo e as súas características.	<ul style="list-style-type: none"> - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.2. Destaca e valora, no pensamento sofista, a distinción entre "physis" e "nomos", describindo a súa contribución ao convencionalismo xurídico, e elabora conclusións argumentadas arredor deste tema. 	Analiza a distinción entre "physis" e "nomos".	<ul style="list-style-type: none"> - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.3. Analiza información sobre o positivismo xurídico de Kelsen, nomeadamente no relativo á validez das normas e dos criterios que utiliza, especialmente o de eficacia, e a relación que establece entre a ética e o dereito. 	Analiza información sobre o positivismo xurídico de Kelsen.	<ul style="list-style-type: none"> - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.4. Recorre ao espírito emprendedor e á iniciativa persoal para elaborar unha presentación con medios informáticos, en colaboración co grupo, comparando as tres teorías do dereito e explicando as súas conclusións. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo en grupo - Rúbrica 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.7. Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Analizar o momento histórico e político que impulsou a elaboración da DUDH e a creación da ONU, coa finalidade de entendela como unha necesidade do seu tempo, cuxo valor continúa vixente como fundamento ético universal da lexitimidade do dereito e dos estados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.1. Explica a función da DUDH como un código ético recoñecido polos países integrantes da ONU, coa finalidade de promover a xustiza, a igualdade e a paz en todo o mundo. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.2. Contrasta información dos acontecementos históricos e políticos que orixinaron a DUDH, entre eles o uso das ideoloxías nacionalistas e racistas que defendían a superioridade duns homes sobre outros, chegando ao extremo do Holocausto xudeu, así como a discriminación e o exterminio de todas as persoas que non pertencesen a unha determinada etnia, a un modelo físico, a unha relixión, a unhas ideas políticas, etc. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo individual - Rúbrica 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.3. Sinala os obxectivos da creación da ONU e a data en que se asinou a DUDH, e valora a importancia deste feito para a historia da humanidade. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.8. Estrutura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Interpretar e apreciar o contido e a estrutura interna da 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.4.1. Constrúe un esquema sobre a estrutura da DUDH, que se compón 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h ▪ l 		DUDH, coa finalidade de coñecerla e propiciar o seu aprecio e respecto.	<p>dun preámbulo e 30 artigos que poden clasificarse da seguinte maneira:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Os artigos 1 e 2 refírense aos dereitos inherentes a todas as persoas: a liberdade, a igualdade, a fraternidade e a non-discriminación. ▪ Os artigos do 3 ao 11 refírense aos dereitos individuais. ▪ Os artigos do 12 ao 17 establecen os dereitos do individuo en relación coa comunidade. ▪ Os artigos do 18 ao 21 sinalan os dereitos e as liberdades políticas. ▪ Os artigos do 22 ao 27 céntranse nos dereitos económicos, sociais e culturais. ▪ Finalmente, os artigos do 28 ao 30 refírense á interpretación de todos eles, ás condicións necesarias para o seu exercicio e aos seus límites. 		- Observación na aula		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.4.2. Elabora unha campaña, en colaboración co grupo, coa finalidade de difundir a DUDH como fundamento do dereito e a democracia, no seu medio escolar, familiar e social. 	Elabora unha campaña, en colaboración co grupo, coa finalidade de difundir a DUDH como fundamento do dereito e a democracia, no seu medio escolar.	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo en grupo - Rúbrica 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.9. Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.5. Comprender o desenvolvemento histórico dos dereitos humanos como unha conquista da humanidade 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.5.1. Describe os feitos máis influentes no desenvolvemento histórico dos dereitos humanos da primeira xeración (dereitos civís e políticos), da segunda xeración (económicos, sociais e culturais) e da terceira (dereitos dos pobos á solidariedade, ao desenvolvemento e á paz). 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.10. Problemas aos que se 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.6. Avaliar, utilizando o xuízo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.6.1. Investiga mediante 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo en grupo 	3º	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ c ▪ d ▪ e 	<p>enfrenta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH.</p>	<p>crítico, a magnitude dos problemas aos que se enfrenta a aplicación da DUDH.</p>	<p>información obtida en distintas fontes, sobre os problemas e os retos da aplicación da DUDH, no que se refire ao exercicio de dereitos civís (destacando os problemas relativos á intolerancia, a exclusión social, a discriminación da muller, a violencia de xénero e a existencia de actitudes como a homofobia, o racismo, a xenofobia, o acoso laboral e escolar, etc.) e dos dereitos políticos (guerras, terrorismo, ditaduras, xenocidio, refuxiados/as políticos/as, etc.).</p>		<p>- Rúbrica</p>	<p>trimestre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC
<p>Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía</p>							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ e ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.1. Recoñecer que existen casos en que a investigación científica non é neutral, senón que está determinada por intereses políticos, económicos, etc., mediante a análise da idea de progreso e a súa interpretación equivocada, cando os obxectivos non respectan un código ético fundamentado na DUDH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.1. Obtén e selecciona información, traballando en colaboración, dalgúns casos nos que a investigación científica e tecnolóxica non foi guiada nin é compatible cos valores éticos da DUDH, xerando impactos negativos nos ámbitos humano e ambiental, sinalando as causas. 	<p>Completo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tralaballo en grupo - Rúbrica 	<p>3º trimestre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.2. Diserta, colaborando en grupo, sobre a idea de progreso na ciencia e a súa relación cos valores éticos, o respecto á dignidade humana e o seu medio, e elabora e expón conclusións. 	<p>Completo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Observación na aula - Debate 	<p>3º trimestre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.1.3. Selecciona e contrasta información, colaborando en grupo, sobre algunhas das ameazas da aplicación indiscriminada da ciencia e a 	<p>Completo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tralaballo en grupo - Rúbrica 	<p>3º trimestre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CSIEE

Valores éticos. 3º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
			tecnoloxía para o contorno ambiental e para a vida (explotación descontrolada dos recursos naturais, destrución de hábitats, contaminación química e industrial, choiva ácida, cambio climático, desertificación, etc.).				

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
Bloque 1. A dignidade da persoa							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH. ▪ B1.2. Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade. ▪ B1.3. Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Interpretar e valorar a importancia da dignidade da persoa como o valor do que parte e no que se fundamenta a DUDH, subliñando os atributos inherentes á natureza humana e os dereitos inalienables e universais que derivan dela, como o punto de partida sobre o que deben xirar os valores éticos nas relacións humanas a nivel persoal, social, estatal e universal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza. ▪ VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade. ▪ VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc. 	<p>Completo</p> <p>Completo</p> <p>Completo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Cuestionario - Observación na aula - Cuestionario - Observación na aula 	<p>2º trimestre</p> <p>2º trimestre</p> <p>2º trimestre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CAA

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Explicar, baseándose na DUDH, os principios que deben rexer as relacións entre a cidadanía e o Estado, co fin de favorecer o seu cumprimento na sociedade en que viven. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.1.3. Elabora unha presentación con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresaíntes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo individual - Rúbrica 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Fenómeno da socialización global. ▪ B2.3. Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais. ▪ B2.4. Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión outros dereitos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Explicar en que consiste a socialización global e a súa relación cos medios de comunicación masiva, valorando os seus efectos na vida e no desenvolvemento moral das persoas e da sociedade, e reflexionar acerca do papel que deben ter a ética e o Estado en relación con este tema. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.2. Sinala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL

Valores éticos. 4º de ESO

Objetivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen os cidadáns e as cidadás. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	1º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CSC
Bloque 3. A reflexión ética							
<ul style="list-style-type: none"> a d f h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH. B3.2. Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Recoñecer que a necesidade dunha regulación ética é fundamental no mundo actual de grandes e rápidos cambios, debido á magnitude dos perigos aos que se enfronta o ser humano, polo que resulta necesaria a súa actualización e a ampliación aos novos campos de acción da persoa, co fin de garantir o cumprimento dos dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuídores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	1º e 3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VEB3.1.2. Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.). 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	1º e 3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> a d g h m 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Comprender e apreciar a importancia que teñen para o ser humano do século XXI as circunstancias que o rodean, salientando os límites que lle impoñen e as oportunidades que lle ofrecen para a elaboración do seu proxecto de vida, conforme os valores éticos que libremente elixe e que dan sentido á súa existencia. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean, identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	1º e 3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Éticas formais e éticas materiais. ▪ B3.5. Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Distinguir os principais valores éticos nos que se fundamentan as éticas formais, establecendo a súa relación coa ética kantiana e sinalando a importancia que este filósofo lle atribúe á autonomía da persoa como valor ético fundamental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.1. Define os elementos distintivos das éticas formais e compáraos cos relativos ás éticas materiais. 	A definición pode ser moi simple e básica.	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.2. Explica as características da ética kantiana (formal, universal e racional), así como a importancia da súa achega á ética universal. 	A explicación pode ser moi simple e básica.	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.3.3. Aprecia, na ética kantiana, o seu fundamento na autonomía da persoa como valor ético esencial e a súa manifestación no imperativo categórico e as súas formulacións. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de Kant. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Identificar a ética do discurso, de Habermas e de Apel como unha ética formal, que salienta o valor do diálogo e o consenso na comunidade, como procedemento para atopar normas éticas xustas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.1. Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o imperativo categórico que formula, sinalando as similitudes e as diferenzas que posúe co imperativo da ética de Kant. 	A descripción pode ser moi simple e básica.	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB3.4.2. Utiliza a súa iniciativa persoal e emprendedora para elaborar unha presentación con soporte informático acerca das éticas formais, expresando e elaborando conclusións fundamentadas. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo individual - Rúbrica 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSIEE
<p>Bloque 4. A xustiza e a política</p>							
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Democracia e xustiza. ▪ B4.2. Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Concibir a democracia non só como unha forma de goberno, senón como un estilo de vida cidadá, consciente do seu deber como elemento activo da vida política, colaborando na defensa e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.1.1. Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e conservación de todos os bens e 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula - Debate 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
		na difusión dos dereitos humanos tanto na súa vida persoal como na social.	servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/as, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza, pagamento dos impostos establecidos, etc.).				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Perigos dunha globalización sen valores éticos. ▪ B4.4. Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Reflexionar acerca do deber da cidadanía e dos Estados de promover o ensino e a difusión dos valores éticos como instrumentos indispensables para a defensa da dignidade e os dereitos humanos, ante o perigo que o fenómeno da globalización pode representar para a destrución do planeta e a deshumanización da persoa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o consumismo e a perda de liberdade humana, etc.). 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo en grupo - Rúbrica - Observación na aula - Debate 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoas; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa e protección da natureza, etc.). 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Bloque 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH)

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética. ▪ B5.2. Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.1. Apreciar a necesidade das leis xurídicas no Estado, para garantir o respecto aos dereitos humanos, e disertar acerca dalgúns dilemas morais nos que existe un conflito entre os deberes éticos, relativos á conciencia da persoa, e os deberes cívicos que lle impoñen as leis xurídicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.1.1. Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º e 3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.1.2. Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e principios éticos do individuo e os da orde civil, formulando solucións razoadas, en casos como os de desobediencia civil e obxección de conciencia. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Observación na aula - Rúbrica - Debate 	2º e 3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.2. Disertar acerca da teoría de Rawls baseada na xustiza como equidade e como fundamento ético do dereito, e emitir un xuízo crítico acerca dela. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.1. Procura información en internet co fin de definir os principais conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón). 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo individual - Rúbrica - Observación na aula 	2º e 3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.2.2. Realiza un xuízo crítico acerca da teoría de Rawls e explica a súa conclusión argumentada acerca dela. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Traballo individual - Rúbrica - Observación na aula 	2º e 3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.4. Os DDHH como ideais irrenunciáveis. ▪ B5.5. Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social. ▪ B5.6. Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B5.3. Valorar a DUDH como conxunto de ideais irrenunciáveis, tendo presentes os problemas e as deficiencias na súa aplicación, especialmente no relativo ao ámbito económico e social, indicando a importancia das institucións e os/as voluntarios/as que traballan pola defensa dos dereitos humanos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.1. Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para alcanzar polas sociedades e os Estados, e recoñece os retos que aínda teñen que superar. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Traballo individual - Rúbrica - Observación na aula - Debate 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB5.3.2. Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos e sociais (pobreza, e falta 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
			de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda, etc.).				
			<ul style="list-style-type: none"> VEB5.3.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual, acerca dalgunhas institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan pola defensa e respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, Organismo Internacional de Enerxía Atómica (OIEA), Organización Mundial da Saúde (OMS), Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura (UNESCO), etc., organizacións non gobernamentais como Greenpeace, UNICEF, Cruz Vermella, Media Lúa Vermella, etc., así como o Tribunal Internacional de Xustiza, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea, etc. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo en grupo - Rúbrica - Observación na aula 	2º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CD CSC
<ul style="list-style-type: none"> a b d e g h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.7. Dereito á seguridade e a paz. B5.8. Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia. B5.9. Ameazas á paz. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Entender a seguridade e a paz como un dereito recoñecido na DUDH (no seu artigo 3) e como un compromiso dos españois e das españolas a nivel nacional e internacional (preámbulo da Constitución española), identificando e avaliando o perigo das novas ameazas que xurdiron nos últimos tempos. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB5.4.1. Diserta, en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH). VEB5.4.2. Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como unha aspiración colectiva e internacional recoñecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo en grupo - Rúbrica - Observación na aula - Debate 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CCL
				Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> VEB5.4.3. Empréndese a elaboración dunha presentación, con soporte audiovisual, sobre algunhas das novas ameazas para a paz e a seguridade no mundo actual (terrorismo, desastres ambientais, catástrofes naturais, mafias internacionais, pandemias, ataques cibernéticos, tráfico de armas de destrución masiva, de persoas e de órganos, etc.). 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo en grupo - Rúbrica 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CD CSC
<ul style="list-style-type: none"> a d h 	<ul style="list-style-type: none"> B5.10. As Forzas Armadas na Constitución española. B5.11. Misións das Forzas Armadas. B5.12. Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Coñecer a misión atribuída na Constitución española ás Forzas Armadas e a súa relación cos compromisos que España ten cos organismos internacionais a favor da seguridade e a paz, reflexionando acerca da importancia do dereito internacional para regular e limitar o uso e as aplicacións da forza e do poder. 	<ul style="list-style-type: none"> VEB5.5.1. Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadá os compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a protección dos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (ONU, OTAN, UE, etc.). 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VEB5.5.2. Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria, tanto nacionais como internacionais. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC
			<ul style="list-style-type: none"> VEB5.5.3. Analiza as consecuencias dos conflitos armados a nivel internacional, apreciando a importancia das organizacións internacionais que promoven e vixían o cumprimento dun dereito internacional fundamentado na DUDH. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CSC
<p>Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.</p>							
<ul style="list-style-type: none"> a 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Validez ética dos proxectos 	<ul style="list-style-type: none"> B6.1. Identificar criterios que 	<ul style="list-style-type: none"> VEB6.1.1. Utiliza información de forma 	A selección da	<ul style="list-style-type: none"> - Traballo individual 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> CAA

Valores éticos. 4º de ESO

Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos e instrumentos de avaliación	Temporización	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ f ▪ h ▪ m 	científicos e tecnolóxicos.	permitan avaliar, de xeito crítico e reflexivo, os proxectos científicos e tecnolóxicos, co fin de valorar a súa idoneidade en relación co respecto aos dereitos e valores éticos da humanidade.	selectiva para atopar algúns criterios que cumpra ter en conta para estimar a viabilidade de proxectos científicos e tecnolóxicos, considerando a idoneidade ética dos obxectivos que pretenden e a avaliación dos riscos e as consecuencias persoais, sociais e ambientais que a súa aplicación poida ter.	información pode ser previamente facilitada pola profesora da materia.	- Rúbrica		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ f ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Códigos deontolóxicos dos axentes sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B6.2. Estimar a necesidade de facer cumprir unha ética deontolóxica a científicos/as, tecnólogos/as e outros/as profesionais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VEB6.2.1. Comprende e explica a necesidade de apoiar a creación e o uso de métodos de control, e a aplicación dunha ética deontolóxica para científicos/as e tecnólogos/as e, en xeral, para todas as profesións, fomentando a aplicación dos valores éticos no mundo laboral, financeiro e empresarial. 	Completo	<ul style="list-style-type: none"> - Cuestionario - Observación na aula 	3º trimestre	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSC ▪ CSIEE

5) Concrecións metodolóxicas

Traballar por competencias na aula implica un cambio metodolóxico importante. O profesorado convértese nun xestor do coñecemento do alumnado e este adquire un maior grao de protagonismo. En concreto, na área de valores éticos, durante esta etapa, os estudantes deben desenvolver un pensamento crítico e unha actitude baseada en valores éticos e morais recoñecidos. Por este motivo, resaltarase a necesidade de analizar, plantexar e dar solucións a problemas con antecedentes éticos. Dende esta perspectiva, a liña metodolóxica que rexerá as accións docentes nesta área desenvolverase a través de métodos activos, indutivos e mixtos; é dicir, métodos eminentemente participativos onde o traballo individual se alterna co traballo en grupo. A aplicación destes métodos implica o uso de estilos de ensino socializador, cognitivo e creativo para que os seus estudantes poidan facer os xuízos e as eleccións dirixindo o seu comportamento e as súas relacións sociais cara o ben común.

Neste contexto metodolóxico, o alumnado convértese en protagonista da súa propia aprendizaxe para lograr unha maior autonomía na súa aprendizaxe e crear estruturas cognitivas que lles permitan pensar e ter un proxecto de vida propio, asumindo dun xeito consciente, crítico e reflexivo o exercicio da liberdade e o control sobre a súa propia existencia. Pola súa banda, a transmisión do coñecemento das características que compoñen a imaxe persoal basearase na aprendizaxe baseada na experiencia, onde os alumnos perciben a información a través das súas propias experiencias e sempre respectando o desenvolvemento dos seus diversos estilos de aprendizaxe.

Tamén se combinarán técnicas como a ensinanza recíproca, o debate guiado con técnicas de visualización e o xogo de roles. Pola súa banda, en 4º da ESO, tendo en conta que estamos ao final da educación obrigatoria traballaremos especialmente na disertación filosófica, progresivamente e adaptada a este momento.

As estratexias didácticas de investigación tamén ocupan un lugar moi importante. A súa principal característica consiste en presentar ao alumnado unha serie de materias "primas" que este debe estruturar seguindo pautas de actividade máis ou menos precisas e abertas proporcionadas pola profesora. En definitiva, trátase de enfrontar ao alumnado con situacións máis ou menos problemáticas nas que debe poñer en práctica e utilizar reflexivamente conceptos, procedementos e actitudes, para adquirilos de forma consistente. As técnicas de ensino específicas ás que se pode traducir esta estratexia xeral son moi variadas: investigacións simplificadas, estudos de casos, etc.

Un caso particular dentro das estratexias de investigación está constituído por proxectos de investigación, é dicir, estudos ou postos de traballo, xeralmente de pequeno alcance, nos que estudantes homes e mulleres, individualmente ou en grupo, realizan unha investigación adecuada. Os proxectos de investigación cumpren unha importante función educativa difícil de conseguir por outros medios; trátase de acostumar aos alumnos a afrontar e resolver problemas con relativa autonomía.

Adaptación á nova normalidade

Estableceremos unhas previsións para as tres situacións posibles: ensino presencial, ensino semipresencial ou ensino non presencial.

Actividade lectiva presencial. Nas primeiras sesións do curso traballaremos co alumnado a importancia e obrigatoriedade de respectar as medidas sanitarias e de hixiene para a saúde de todos e todas para concienciar ao alumnado da súa responsabilidade social ante o virus.

Actividade lectiva non presencial. En primeiro lugar e antes de que ocorra, teremos que traballar con todo o alumnado os recursos necesarios (aula virtual do centro, apps...) a través de dispositivos dixitais para garantir un uso autónomo dende o domicilio.

Actividade lectiva semipresencial. Temos que escoller para traballar de xeito presencial, prioritariamente actividades que requiran máis control e corrección por parte da profesora, así como algúns retos que poidamos programar, e deixar actividades máis sinxelas, así como contidos máis puramente conceptuais, para traballar dende a casa. No caso de alumnado que estea en corentena, procurarase retransmitir as clases vía videoconferencia para que non perdan as explicacións.

Os diferentes tipos de actividades que poden propoñerse serían:

Actividades de "detección" de coñecementos previos. Parten de aquilo que o alumnado coñece, e lle permite establecer as oportunas relacións cos novos contidos de aprendizaxe.

Actividades de afondamento e reforzo. Permiten atender as diferentes demandas de información e coñecemento ao longo do proceso de ensino-aprendizaxe.

Actividades de expansión. Son actividades que, ademais de poder utilizarse como consolidación ou como afondamento e reforzo, serven para "saber máis" e, sobre todo, para "saber mellor".

Actividades de aplicación. A través deste tipo de actividades, os alumnos "poñen en práctica", organizan, integran ou utilizan os coñecementos adquiridos.

Actividades de transferencia. Permiten "proxectar" o coñecemento a novas situacións.

Actividades de síntese. Reúnen e integran varios contidos básicos.

6) Materiais e recursos didácticos

Non se empregará libro de texto en ningún curso e todos os materiais serán facilitados polas profesoras da materia en distintos formatos (dixital ou físico).

Como **material de apoio**, consulta e traballo na aula usaranse:

Textos filosóficos, literarios e xornalísticos de pouca dificultade.

Vídeos didácticos, fragmentos de películas.

Documentais e reportaxes.

Esquemas e mapas conceptuais.

Libros recomendados para consulta.

A **aula virtual** servirá como **recurso** fundamental no funcionamento das clases, xa que permitirá o intercambio de material e unha mellor comunicación entre profesorado e alumnado.

7) Criterios sobre a avaliación e a cualificación

7.1 Criterios sobre a avaliación:

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado será continua, formativa e integradora.

No proceso de avaliación continua, cando o progreso dun alumno ou unha alumna non sexa o adecuado, estableceranse medidas de reforzo educativo. Estas medidas adoptaranse en calquera momento do curso, tan pronto como se detecten as dificultades, e estarán dirixidas a garantir a adquisición das competencias imprescindibles para continuar o proceso educativo.

A avaliación das aprendizaxes dos alumnos e das alumnas terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe.

A avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado deberá ser integradora, e deberá terse en conta desde todas as materias a consecución dos obxectivos establecidos para a etapa e do desenvolvemento das competencias correspondente. O carácter integrador da avaliación non impedirá que o profesorado realice de xeito diferenciado a avaliación de cada materia tendo en conta os criterios de avaliación e os estándares de aprendizaxe de cada unha delas.

7.2 Criterios sobre a cualificación:

Os criterios de cualificación serán os seguintes en todos os niveis da ESO:

➔ **Actividades realizadas:** suporán o 80% da cualificación e serán o resultado da nota media dos cuestionarios e traballos de investigación realizados.

■ **Cuestionarios:** Estarán relacionados coa temática traballada na clase e poderán incluír preguntas de varios tipos (resposta curta, múltiple elección...). No enunciado estará especificado o valor de cada pregunta.

■ **Traballos de investigación:**

• **Traballo individual:** Valorarase seguindo a seguinte rúbrica:

	4	3	2	1	0
Contido (4 puntos)	Trata todos os puntos e os desenvolve dun xeito totalmente rigoroso e correcto.	Trata todos os puntos pero non os desenvolve dun xeito totalmente rigoroso ou correcto.	Falta algún punto e os demais non están desenvolvidos de xeito correcto.	O traballo está incompleto ou ten algunha sección copiada de Internet.	Traballo copiado por completo ou en gran medida e/ou faltan gran parte dos puntos marcados.
Presentación (2 p.)			Traballo limpo e organizado, sen faltas de ortografía e redacción. Segue o formato marcado e a estética está coidada.	Presenta algunhas faltas de ortografía e/ou redacción. Non segue o formato marcado aínda que a estética estea coidada.	Abundantes faltas de ortografía e redacción. Non segue o formato marcado e a estética non está coidada.
Exposición oral* (2 p.)			Exposición preparada, sen ler directamente do guión ou das diapositivas. Engade datos a maiores, exemplos...	Exposición non moi preparada, con titubeos e tendo que botar man do guión dou das diapositivas.	Exposición sen preparar, lendo continuamente ou expresándose dun xeito inapropiado ou excesivamente informal.

*No caso de non haber exposición oral, esta puntuación engadirase ao contido.

- **Traballo en parella/grupo: Valorarase seguindo a seguinte rúbrica:**

	4	3	2	1	0
Contido (4 puntos)	Trata todos os puntos e os desenvolve dun xeito totalmente rigoroso e correcto.	Trata todos os puntos pero non os desenvolve dun xeito totalmente rigoroso ou correcto.	Falta algún punto e os demais non están desenvolvidos de xeito correcto.	O traballo está incompleto ou ten algunha sección copiada de Internet.	Traballo copiado por completo ou en gran medida e/ou faltan gran parte dos puntos marcados.
Presentación (2 p.)			Traballo limpo e organizado, sen faltas de ortografía e redacción. Segue o formato marcado e a estética está coidada.	Presenta algunhas faltas de ortografía e/ou redacción. Non segue o formato marcado aínda que a estética estea coidada.	Abundantes faltas de ortografía e redacción. Non segue o formato marcado e a estética non está coidada.

	1	0.5	0
Exposición oral* (1 p.)	Exposición preparada, sen ler directamente do guión ou das diapositivas. Engade datos a maiores, exemplos...	Exposición non moi preparada, con titubeos e tendo que botar man do guión dou das diapositivas.	Exposición sen preparar, lendo continuamente ou expresándose dun xeito inapropiado ou excesivamente informal.
Traballo en grupo (1 p.)	Cumpre coa tarefa atribuída e colabora co resto do grupo.	Cumpre coa tarefa atribuída pero non colabora co resto do grupo.	Non cumpre coa tarefa atribuída nin colabora co resto do grupo.

- ➔ **Participación e implicación do alumnado:** 20% da cualificación. (Debates, postas en común, intervencións axeitadas á temática tratada...)

Para poder ter unhas sesións dinámicas é imprescindible que o alumnado participe nas clases e mostre un grao mínimo de implicación. Estes aspectos serán avaliados mediante a observación na aula atendendo á seguinte rúbrica:

2 p.	O/A alumno/-a intervéñ con asiduidade de xeito voluntario e mostra un alto grao de implicación cara a materia, axustándose a temática tratada e respectando as normas básicas de convivencia.
1 p.	O/A alumno/-a intervéñ en contadas ocasións, aínda que sexa de xeito correcto.
0 p.	O/A alumno/-a nunca participa de xeito voluntario, ou cando o fai non se axusta á temática tratada, ou non respecta as normas básicas de convivencia (interrompe, descalifica, etc.), ou non mostra ningunha implicación cara a materia.

A actitude suponse a correcta e axeitada a un centro educativo, pero en caso de darse algunha conduta disruptiva, o alumnado poderá ser penalizado cun negativo, que restará 0,25 p. na nota media da avaliación.

A nota final do curso será a media aritmética obtida tendo en conta as cualificacións de cada unha das tres avaliacións. Terase en conta a evolución progresiva ao longo do curso. O/A alumno/-a que non obteña un cinco como resultado da devandita operación deberá presentarse á proba extraordinaria de xuño, polo que non se farán recuperacións durante o curso.

Convocatoria extraordinaria en xuño:

A proba extraordinaria de xuño está destinada ao alumnado que non alcance os obxectivos propostos ou non mostre o nivel de competencias especificado para o curso no que se atopa, e consistirá nunha proba escrita obxectiva de todos os contidos traballados durante todo o ano académico. Esta proba prepararase durante as sesións previas con actividades de reforzo e repaso. Estas actividades servirán tamén como medida de afondamento para o alumnado que aprobou a materia na convocatoria ordinaria de xuño.

Redondeo das puntuacións de avaliación:

No caso das puntuacións que teñan decimais, aplicarase o redondeo á alza a partir do 0,5 por exemplo, un 7,5 sería un 8 na calificación de avaliación.

8) Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación da materia pendente de cursos anteriores

Durante o presente ano académico non hai alumnado coa materia de Valores Éticos pendente de superación.

9) Programas específicos personalizados para o alumnado repetidor

O alumnado que non promocióne e non supere a materia, seguirá un programa de reforzo destinado a recuperar as aprendizaxes non adquiridas e deberá superar a avaliación correspondente a dito programa.

O programa de reforzo organizarase para cada estudante tendo en conta as dificultades de aprendizaxe que motivaron a non superación da materia en relación cos mínimos establecidos na programación docente da mesma.

Para a avaliación da materia teranse en conta os progresos que o/a alumno/-a realice nas actividades do programa de reforzo, así como a súa evolución na materia.

Ademais, na medida do posible, este alumnado recibirá unha atención personalizada por parte do profesorado, procurarase adaptar o material didáctico ás súas necesidades así como ampliar ou reducir bloques de contidos segundo a súa capacidade.

E, por suposto, variarase a metodoloxía segundo as necesidades de cada alumno/-a coa finalidade de conseguir unha motivación que permita que supere a materia cunha cualificación positiva.

10) Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados

A avaliación inicial consistirá nunha posta en común sobre o contido da materia, o traballo realizado en cursos anteriores, as súas expectativas... e realizarase o primeiro día de clase.

Esta avaliación inicial ofrécenos non só coñecementos sobre o grupo no seu conxunto, senón que tamén nos proporciona información sobre diversos aspectos individuais do noso alumnado; a partir diso podemos:

- Identificar ao alumnado que necesita máis seguimento ou personalización das estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta a aqueles alumnos con necesidades educativas, altas capacidades e non diagnosticados, pero que requiren atención específica por estar en risco, polos seus antecedentes familiares, etc.).
- Coñecer as medidas organizativas a adoptar (planificación de reforzos, localización de espazos, xestión do tempo en grupo para favorecer a intervención individual). Neste sentido, a colaboración e o asesoramento do Departamento de Orientación serán esenciais.
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos a empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se empregará con cada alumno/-a.
- Reducir o intervalo de tempo e a forma en que se avaliará o progreso do alumnado.

11) Medidas de atención á diversidade

Na actualidade debemos educar en e para a diversidade en cada grupo-clase porque o nivel académico, os intereses, grao de motivación, ritmo de traballo e estilo de aprendizaxe, coñecementos previos, experiencias dos alumnos e alumnas son moi diversos, de aí a necesidade dunha diversidade metodolóxica no proceso de aprendizaxe.

Cada vez máis contamos nas nosas aulas cun maior número de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo: alumnado con dificultades específicas de aprendizaxe, con trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), altas capacidades intelectuais, obrigados/as a incorporarse tardiamente ao noso sistema educativo, con

condicións persoais ou de historia escolar que así o recomenden. Polo tanto, as profesoras encargadas de impartir a materia actuarán en consecuencia para atender este abano de alumnado con dificultades e aplicarán as medidas necesarias para a consecución de resultados positivos:

- 1.-Adaptando o material didáctico.
- 2.-Variando a metodoloxía segundo as necesidades dos alumnos.
- 3.-Ampliando ou reducindo bloques de contidos segundo a capacidade do alumnado.
- 4.-Proporcionando actividades de aprendizaxe diferenciadas, de contidos básicos ou de reforzo e ampliación segundo o perfil do alumno flexibilizando o número de actividades propostas así como a data de entrega.
- 5.-Controlando os apuntamentos e a axenda así como o recordatorio da entrega de tarefas, datas de probas obxectivas.
- 6.-Aplicando as medidas específicas para o alumnado con NEAE que figuran nos distintos protocolos da Consellería.
- 7.- Realizando as ACS necesarias, de ser o caso.

12) Concreción de elementos transversais

Dende a materia de Valores Éticos procurarase promover a convivencia, a resolución pacífica de conflitos, o diálogo, o valor positivo dos límites, a tolerancia e a diversidade.

Prevenición e resolución pacífica de conflitos e promoción de valores que sosteñan a liberdade, a xustiza, a igualdade:

Neste eido, procuraremos educar ao alumnado no diálogo. Neste sentido, os exercicios de debate e disertación constitúen un bo adestramento, como invitamos e corriximos para que o alumnado non se limite a defender a súa posición senón tamén a reproducir os argumentos do contrario. Así mesmo, intentaremos levar á práctica, dentro das posibilidades do traballo na aula, o exercicio de empatizar, invitando, segundo o caso, a que nunha situación específica de conflito fagamos un esforzo para reflectir a posición da outra parte.

Educación para a igualdade efectiva de homes e mulleres:

Primeiro podemos sinalar as formas de cumprir o indicado en canto á promoción da igualdade de xénero, á prevención da violencia de xénero e ao cumprimento efectivo das disposicións legais relativas á lgtbi-fobia.

Neste sentido, promoverase a igualdade efectiva de homes e mulleres, dende a sensibilidade e o recoñecemento das moi variadas formas de expresar o sexo e o xénero. A diversidade de homes e mulleres será visible desde a explicación e os exemplos, buscando o equilibrio nos exemplos profesionais. Do mesmo xeito, tratará de tomar conciencia dos fenómenos de discriminación sexista en diferentes espazos e ambientes na actualidade, así como no pasado.

Comunicación audiovisual e tecnoloxías da información e comunicación:

Nos últimos tempos cambiou radicalmente o xeito de buscar información. Non só se busca bibliografía, senón tamén vídeos, tutoriais e unha ampla gama de recursos na rede. Neste sentido, a escola debe contribuír a que o alumnado saiba navegar correctamente por Internet. Actualmente, está claro que a mocidade sabe manexarse tecnicamente neste eido, pero aínda non son o suficientemente autónomos/-as á hora de seleccionar a información. Animaremos pois aos estudantes a buscar información en Internet e presentala posteriormente en clase, convidándoos a reflexionar sobre a fiabilidade da fonte e, máis tarde, durante a exposición, solicitándolles que citen a(s) fonte(s) consultada(s).

13) Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente

É deber do profesorado avaliar tanto as aprendizaxes do alumnado como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente, a través dos indicadores de logro incorporados na programación didáctica.

É fundamental avaliar os resultados das estratexias e medidas educativas que o profesorado adopta ao longo da súa práctica educativa para facilitar que o alumnado acade os obxectivos establecidos en cada estándar de aprendizaxe.

Os indicadores de logro permiten, neste sentido, identificar os coñecementos, capacidades, competencias... que en relación a un alumno individual ou ao conxunto do grupo-clase deben ser consolidados, permitindo adaptar a práctica docente ás necesidades específicas do alumnado.

A continuación propónse unha táboa para facilitar a autoavaliación da práctica docente. Ao longo do curso supervisarse o proceso de ensino a partir dos indicadores de logro que se mostran a continuación:

ASPECTOS AVALIAR	A	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización dos estándares de aprendizaxe				
Consecución dos obxectivos				
Exposición dos contidos da unidade				
Realización de tarefas planificadas				
Estratexias metodolóxicas empregadas				
Recursos				
Ciandade nos criterios de avaliación				
Uso das diversas ferramentas de avaliación				
Estándares de aprendizaxe acadados				
Atención a la diversidade				
Interdisciplinarietàade				

En relación á práctica docente os indicadores de logro permiten valorar:

- Se se está cumprindo coa planificación: actividades, tempos, responsabilidades,...
- Se existe desviación entre o obxectivo definido e a acción ou accións deseñadas para conseguilo.
- Se se están conseguindo outras cousas distintas ás planificadas intencionalmente.
- Se se está progresando na liña definida no obxectivo.
- Se os resultados obtidos xeran satisfacción nos implicados

En función dos resultados desta autoavaliación da práctica docente, o profesorado deberá adoptar as medidas ordinarias ou extraordinarias máis axeitadas. Estas medidas fixaranse en plans de mellora de resultados colectivos ou individuais que permitan solucionar as dificultades que se vaian presentando ao longo do ano académico.

14) Accións de contribución ao plan lector

Lectura na aula de textos en diferentes formatos (xornalístico, novelas, relatos, poemas, páxinas web...) en todas as sesións.

Recomendaranse determinadas lecturas relacionadas coa temática tratada na clase para que o alumnado poida ampliar os seus coñecementos de xeito voluntario.

15) Accións de contribución ao plan dixital

Fomentarase o uso das novas tecnoloxías con actividades de diversa natureza:

Uso de ordenadores:

- Elaboración de traballos.
- Realización de exercicios e probas de diversa índole.
- Preparación de presentacións en formato PowerPoint / Padlet / Prezi / Glogster.
- Creación de vídeos.

Acceso a Internet:

- Búsqueda de información.
- Consulta de materiais de apoio.
- Visita a diversas páxinas web de interese para o desenvolvemento das distintas unidades didácticas.
- Acceso a páxinas web con cuestionarios e xogos adaptados ao nivel do alumnado.

16) Accións de contribución ao plan de convivencia

Durante as sesións de Valores Éticos procurarase:

- Fomentar actitudes pacifistas, de respecto e solidariedade dentro da comunidade educativa.
- Rexeitar condutas que dificulten a convivencia.
- Difundir a tolerancia e valoración de actitudes, crenzas e formas de vida de persoas ou grupos pertencentes a culturas distintas á nosa.
- Vixiar a utilización dun vocabulario axeitado a un centro educativo.
- Contribuír na educación do alumnado como cidadáns.
- Colaborar no cumprimento das Normas de Organización e Funcionamento (N.O.F.) do centro.
- Fomentar os traballos en grupo nun ambiente de harmonía, colaboración e respecto entre os integrantes do mesmo.

17) Actividades complementarias e extraescolares

Elaboraranse diversas exposicións e traballos para dar a coñecer os temas tratados á comunidade educativa.

Ademais, colaborarase cos equipos de dinamización do centro (extraescolares, biblioteca...) realizando actividades axeitadas aos distintos proxectos que se están a desenvolver.

18) Mecanismos de revisión, de avaliación e de modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora

Como mecanismo principal aplicarase a observación para valorar se o alumnado segue ou non o ritmo da programación e en función diso irase variando ao longo do curso para que todo o alumnado acade os obxectivos marcados.

Outro indicador básico serán os resultados dos/das alumnos/-as e o seu grao de adquisición dos contidos e das competencias básicas. En función destes datos poderase variar a metodoloxía empregada ou o tipo de actividades a realizar.

Ademais, a final de curso o alumnado responderá a unha enquisa onde se comentarán todos os factores que inflúen nas clases para poder así melloralas baseándonos na súa experiencia. Nesta enquisa poderán tamén engadir as súas propostas de cambio para cursos posteriores.

A revisión, avaliación e modificación da programación serán recollidas na memoria de fin de curso.

Boqueixón, 22 de setembro de 2021

Asdo:

Lina Mª González López (Departamento de Música)

Eva González Rodríguez (Departamento de Francés)